

ունենալով ռազմաճակատի վիճակը և թիւրքերի սպառնական դիրքը, միաձայն որոշումով հեռագրեց Թիֆլիս՝ պնդելով Բրեստ-Լիտովսկի դաշնագրին ընդունելու անհրաժեշտութեան վրա: Եւ որովհետեւ մինչև մարտ 28-ի երեկոյեան ժամը 8-ը, թիւրքերի կողմից երկարաձգւած նոր 48 ժամայ ընթացքում էլ Թիֆլիսից պատասխան չստացւեց, Չխենկելին, ի դորձագրութիւն պատւիրակութեան միաձայն որոշման, մարտ 28-ին (10 ապր․) հաղորդեց Ռէուֆ բէյին հետեւեալ պատասխանը․ «Անդրկովկասեան հաշտարար պատւիրակութիւնը, ի պատասխան Օսմանեան կայսերական պատւիրակութեան 6 ապր․ 1918թ․ նամակի, պատիւ ունի յայտարարելու, որ ինքը ընդունում է Բրեստ-Լիտովսկի դաշնագիրը և պատրաստ է շարունակելու բանակցութիւնները՝ հիմնւելով նրա վրա»: Պատւիրակութեան հայ անդամներն էլ՝ Յ․ Գալաղնուսին ու Ա․ Սատիսեանը հեռագրեցին Սէյմի դաշնակցական Փրակցիային, թէ՛ «Անհրաժեշտ ենք նկատում հրաւիրելու Հ․ Յ․ Գալաղնուսեան ամենալուրջ ուշադրութիւնը այն բանի վրա, որ ստեղծւած պայմաններում Բրեստ-Լիտովսկի դաշնագրի ընդունումը պէտք է համարել փոքրագոյն չարիք»:

Երեք օր յետոյ Ռէուֆ բէյը պատասխանեց հետեւեալ գրութեամբ․ «Տրապիզոն, 13 ապր․ 1918թ․ Պարոն Նախազահ․ Օսմանեան կայսերական կառավարութիւնը տեղեկացաւ Անդրկովկասեան Պատւիրակութեան 10 ապր․ գրութեան, որ ստորագրւած էր արտաքին գործոց նախարար և Անդրկ․ Պատւիրակութեան նախազահ պարոն Չխենկելիի կողմից: Բայց որպէսզի կարողանայ մասնակից դարձնել իր դաշնակիցներին ևս բարեկամութեան դաշինքի բանակցութիւններին, որ ինքը պատրաստ է քննելու, անհրաժեշտ է ամենից առաջ, որ Անդրկովկասը յայտարարէ իր անկախութիւնը: Ընդունեցէ՛ք, պարոն նախազահ, ամենաբարձր յարգանացս հաւաստիքը․ Ռէուֆ»:

Յաջորդ օրը, ապր․ 1-ին (ապր․ 14) Անդրկ․ Կոմիտարիատի նախազահ Գեղէշկորիից ստացւած հեռագրով պատւիրակութիւնը յետ էր կանչուած Թիֆլիս, որովհետեւ Անդրկովկասի և թիւրքիայի միջև «կարելի չէր եղել կայացնել խաղաղ համաձայնութիւն Անդրկովկասի սահմանային հարցի մասին»: Պատւիրակութիւնը զգալով ինքզինքը անել կացութեան մէջ և վախենալով ապագայ աղէտներից՝ հաղորդեց թիւրքական պատւիրակութեան, թէ ինքը պարտաւորւած է մեկնել Թիֆլիս և որ այդ մեկնումը պէտք է նկատել ոչ թէ խզում, այլ բանակցութիւնների ժամանակաւոր ընդհատում: Եւ նոյն օրը հեռացաւ Տրապիզոնից: Չխենկելին, որ միաժամանակ իրեն պահում էր և իրբեւ վրաց ժողովրդի ներկայացուցիչ և, ինչպէս յետոյ պարզեց, միւս պատգամաւորների թիկունքում վարում էր վրացական քաղաքականութիւն, Տրապիզոնում թողեց ազգային-դեմոկրատների պարագլուխ Վեշապելիին՝ դորձելու համար յօգուտ վրաց ազգային շահերի: Մնաց նաև ազգային-դեմոկրատ միւս պարագլուխ Գվաղաւան:

Իսկ ինչե՞ր էին կատարւում այդ միջոցին Թիֆլիսում․ ինչո՞ւ, յանկարծ, պատւիրակութիւնը յետ կանչւեց:

Պատւիրակութեան հեռագրները և, մանաւնդ, թիւրքերի ներկայացրած վերջնագիրը սաստիկ յուզում առաջ բերին անդրկովկասեան ղեկավար շրջաններում: Մարտ 31-ին գումարեց Սէյմի նիստը, ուր կառավարութեան նախազահը զեկուցում տւեց Տրապիզոնի բանակցութեանց ընթացքի մասին: